

Ke slavnostnímu odhalení sochy Karla Havlíčka Borovského a svěcení nové školy v Jedovnicích

V Jedovnickém zpravodaji číslo 11-12 z roku 2011 jste si mohli přečíst článek Josefa Plcha o pomníku Karla Havlíčka Borovského v Jedovnicích. Následující řádky berte prosím jako drobný dodatek k výše zmíněnému.

V článku se mimo jiné dozvídáme, že návrh na postavení pomníku vyšel ze spolku Vlastimil a že byl zřízen výbor, který řídil přípravu ke stavbě a také peněžní sbírku. Ta pokračovala ještě dlouho po odhalení sochy a o příspěvcích byla veřejnost informována například prostřednictvím tisku. Dva články vyšly v Moravské orlici (14. 9. 1900 a 25. 1. 1901). Z nich vyplývá, že na pomník přispěli poměrně značnou částkou i obyvatelé z nedalekých Křtin a také ze Studnic, Milonic nebo Jindřichova Hradce. Slavnostní odhalení se konalo v neděli 23. září 1900, ale původní plán na

tento den byl poněkud jiný. V tento den dopoledne měla být nejprve vysvěcena nová škola a pak odpoledne ve 14.00 pak odhalen pomník Karla Havlíčka Borovského. Těžko soudit, jestli šlo o objektivní příčiny, nebo se toto spojení některým významným občanům nezamlouvalo, každopádně škola byla nakonec zkolaudována až 27. září.

Než se dostaneme k jejímu svěcení, ještě pár slov k pomníku. Slavnostní projev a odhalení provedl spisovatel dr. Jan Herben z Prahy, redaktor časopisu Čas (který sám r. 1886 založil). Jeho účasti si všimli v Humoristických listech, kde 27. září 1900 vyšel obrázek, který přikládám. O tom, že pomník vedl i k opravdu humorným situacím, nás přesvědčí následující historka:

Poutní místa v našich končinách navštěvují i lidé z dalekého okolí. Ze Slovácka se chodilo do Křtin a pak do Sloupa, což znamenalo jít přes

Jedovnice. Jednou, když procesí přišlo k pomníku, přihodilo se cosi, při čem jen kamenná Havlíčkova tvář mohla zůstat bez úsměvu. Slováčtí mužové v pestrých krojích, nesoucí korouhvičky, skláněli je třikrát hluboko k zemi s nemenší úctou, než před blízkou sochou svatého Jana z Nepomuku. „*Jak sa ten svatý tu menuje?*“ ptal se jeden z poutníků. „*Havlíček,*“ odpověděl jeden ze smějících se diváků. „*O tom sme na mú věru u nás eště neslyšeli,*“ pravil v upřímném údivu slovácký strýček.

A nyní již ke svěcení nové školy. Jak mnozí z příznivců jedovnické historie vědí, 7. května roku 1822 postihl Jedovnice velký požár, který zachvátil kostel, faru, školu a dalších 54 budov. Někdy od té doby se vyučovalo v budově patřící rodu Salmů. Až v roce 1900 se značným nákladem podařilo vybudovat čtyřtřídní školu, která byla posvěcena v neděli 30. září. Po požehnání šel slavnostní průvod ke školní budově, kde promluvil předseda místní školní rady Josef Nezval starší. Nejprve uvítal hosty a poděkoval všem, kdož se o stavbu školy zasloužili, a zároveň požádal místní duchovní o posvěcení. Pak promluvil jedovnický farář P. František Tesař a kázání vedl kooperátor P. Rudolf Kalina. Svěcení se zúčastnil i dlouholetý jedovnický kaplan P. Josef Kuchta. Ve dvou třídách byly také vysvěceny nové kříže. Po tomto aktu se ujal slova majitel mlýna a parní pily Bohuslav Julínek, který byl předsedou stavební komise. Mimo jiné připomněl, že rodina Salmů věnovala na stavbu školy celou třetinu nákladů. Následně předal klíč od budovy nadučiteli Vincenci Tomáškoví. Ten nejprve přečetl poselství okresního školdozorce Josefa Čecha, který z důvodu nemoci nemohl na slavnost dorazit. Pak jménem svým i dalších učitelů pronesl slib, že se všichni maximálně vynasnaží splnit naděje jedovnických občanů na vysokou úroveň nové školy. Na závěr se zpívala národní hymna a pak už se všichni (včetně dětí) mohli rozejít do tříd, kde na ně čekalo pohoštění v podobě uzenek, piva a pečiva.

Na závěr snad ještě dodám, že školní budovu stavěl zednický mistr Tomáš Ryšánek ze Studnic a že negativní reakce si svojí nepřítomností při svěcení vysloužil tehdejší starosta Josef Šebela, kterému „rozbolavěly se oči“, ale na zakončení celé akce do hostince (kde prý bylo hodně kouře) již přišel.

Miloslav Kuběna